

Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra

Atvejų rinkinys nagrinėjimui¹

Profesorė Xandra Kramer, Roterdamo Erasmus universitetas

Turinys

I atvejo aplinkybės	2
I atvejo klausimai	2
I atvejo atsakymai	4
II atvejo aplinkybės	13
II atvejo klausimai.....	13
II atvejo atsakymai	14
Metodologinės gairės	18
Mokymų tikslai ir metodas	18
Medžiaga.....	18

Iš dalies finansuojama Europos Sąjungos 2014–2020 m. Teisingumo programos lėšomis

¹ Parengta vykdant projektą „Geresnis Europos tarpvalstybinių procedūrų taikymas: teisės ir kalbos mokymai Europos teismų darbuotojams“, Dotacijos sutarties numeris: 806998.

I atvejo aplinkybės

Marta Jansen – Olandijos pilietė, gyvenanti Harlemo mieste netoli Amsterdamo. Ji labai domisi senais automobiliais ir nuolat ieško įperkamu automobilių, kuriuos galėtų restauruoti, arba automobilių dalių, kuriuos galėtų panaudoti atnaujindama automobilius. Ji gyvena sename ūkyje, kurioje pakanka vietos penkiems automobiliams. Automobilius restauruoti arba jų dalį finansuoti jai padeda vienas tą patį pomėgį turintis draugas ir kartais jie kartu dalyvauja senų automobilių parodose. Kartais, kad galėtų įsigyti naują automobilį, ji vieną iš automobilių parduoda.

2019 m. pavasario pradžioje Marta vintažiniam Chevrolet automobiliui internete ieškojo dalių: variklio dalių, automobilio sėdynės, vairo, žibintų ir ratų gaubtų. Reikiamomis dalimis prekiauja specializuotas pardavėjas – „VintageCars“ GmbH, kurio buveinė registruota Kelne, Vokietijoje. Kad įsitikintų, jog dalys tinka būtent jos automobiliui, ji telefonu paskambina patyrusiam darbuotojui Georgui Fahrer, kuris daugiau informacijos apie dalis gali pateikti anglų kalba (nes Martos vokiečių kalbos žinios yra ribotos). Užsakymą ji pateikia naudodamasi internetine forma anglų kalba ir atlieka mokėjimą internetu. Bendra jos užsakymo suma – 2 393 eurų, įskaitant 75,00 eurų už pristatymą. Automobilio dalys jai į namus bus pristatytos per 14 dienų.

Prekės pristatomos tik po trijų savaičių, tačiau dar svarbiau yra tai, kad kai kurių dalių trūksta, variklio dalys neatitinka specifinių techninių reikalavimų, vairas yra neteisingo dydžio, o vienas iš ratų gaubtų apgadintas. Marta kreipiasi į pardavėją su skundu dėl trūkumų. Kai kurias trūkstamas dalis „VintageCars“ GmbH sutinka atsiųsti per kitą mėnesį, tačiau nesutinka, kad kitos prekės neatitinka užsakymo bei pateikto aprašymo.

Marta Jansen netiki, kad „VintageCars“ atsiųs teisingas trūkstamas dalis ir yra nepatenkinta dėl nepripažįstamos atsakomybės už trūkumų turinčias arba apgadintas dalis. Ji nori visą paketą grąžinti ir reikalauja grąžinti 2 393 eurų bei 105 eurų patirtų išlaidų, įskaitant išlaidas už skambučius telefonu ir prekių grąžinimą.

I atvejo klausimai

1. a) Kokios iš galimų Europos procedūrų yra rekomenduojamos šiuo atveju? Atsakydami atkreipkite dėmesį į Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros taikymo sritį.

b) Ar galėtų Marta, remdamasi Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra, reikalauti ne sumokėtos sumos grąžinimo, o apgadintų ir trūkumų turinčių dalių pristatymo?

c) Kaip turėtų teismas elgtis tuo atveju, jei ieškinių arba priešieškinių suma viršija viršutinę šios procedūros ribą?

d) Tarkime, kad Marta reiškia ieškinį Nyderlanduose. Ar šio pobūdžio reikalavimams ji vis tiek galėtų naudotis įprastiniu Olandijos procesu, jei tam teiktų pirmenybę?

e) Ar galėtų Marta naudotis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra, jei jos nuolatinė gyvenamoji vieta būtų Danijoje ir prekių pristatymas būtų vykęs Danijoje (o visos kitos bylos aplinkybės būtų tokios pačios)?

2. Grįžtant prie pradinio scenarijaus ir darant prielaidą, kad Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra yra taikytina ir Marta nori ja pasinaudoti, kokiam (-iems) teismui (-ams) būtų teisingas šis ieškinys?

3. Ar Martai būtinas teisinis atstovavimas, kad galėtų pareikšti ieškinį?

4. Ar Martai būtina:

- a) nurodyti ieškinio teisinį pagrindą; ir
- b) pridėti pagrindžiančius įrodymus?

5. Jei ji reikštų savo ieškinį Vokietijos teisme, kokia kalba turėtų užpildyti ieškinio formą?

Tolesniuose klausimuose darykime prielaidą, kad Marta pareiškia ieškinį kompetentingame Amsterdamo apylinkės teismo, turinčio jurisdikciją šio ieškinio atžvilgiu, skyriuje.

6. Kaip šį ieškinį ji gali pateikti Olandijos teismui? Ar ji gali pateikti ieškinį elektroninėmis ryšių priemonėmis?

7. Tarkime, kad teismas nustato, kad ieškinio formoje trūksta tam tikros informacijos arba ji yra neaiški. Tą teismas turėtų daryti?

8. Kaip ir per kokį terminą teismas turėtų pranešti atsakovui?

9. Per kiek laiko „VintageCars“ privalo atsakyti į ieškinį?

I atvejo atsakymai

1. a) **Kokios Europos procedūros yra rekomenduojamos šiuo atveju?** Glausta Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros (ESCP) ir Europos mokėjimo įsakymo (EMĮ) santrauka (taip pat žr. 1 klausimą, susijusį su Europos mokėjimo įsakymu):

Šiuo klausimu svarbios dvi Europos procedūros: Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra ir Europos mokėjimo įsakymo procedūra. Šiomis procedūromis siekiama supaprastinti ir paspartinti teiseną bei sumažinti nedidelių sumų išieškojimo arba neginčytinų reikalavimų patenkinimo išlaidas. Be to, vykdymo tikslais jomis panaikinama egzekvatūra (žr. ESCP ir EMĮ 1 str.). Abiem procedūromis galima naudotis civilinėse ir komercinėse bylose išieškant skolas kitose valstybėse ir jas galima pasirinkti vietoj esamų nacionalinių procedūrų (žr. ESCP ir EMĮ reglamentų 1, 2 ir 3 str.). Ši byla yra civilinė, patenkanti į šių procedūrų taikymo sritį (2 str. 2 d.). Pagrindiniai du skirtumai:

1) ESCP procedūrai taikoma riba – ieškinio suma iki 5 000 EUR (ESCP 2 str. 1 d.). EMĮ procedūroje ieškinio dydis neribojamas;

2) EMĮ galima naudotis tik neginčytinų piniginių reikalavimų atveju (EMĮ 1 str. 3 d.). ESCP taikoma ir ginčytiniams, ir neginčytiniams reikalavimams.

Kadangi tikėtina, jog „VintageCars“ pareišk prieštaravimą dėl ieškinio (EMĮ 16, 17 str.), remtis EMĮ nebūtų perspektyvu.

Sprendžiant dėl galimų procedūrų, galima naudotis šiuo e. teisingumo portale esančiu vedikliu: https://e-justice.europa.eu/content_dynamic_forms-155-en.do.

Reglamentų taisyklės yra privalomos ir nacionaliniais įstatymais negali būti nustatyti griežtesni reikalavimai (žr. bylą C-215/11, *Iwona Szyrocka v SiGer Technologie GmbH*, ECLI:EU:C:2012:794) dėl EMĮ (tas pats taikytina ir ESCP). Nacionalinė teisė svarbi tuo atveju, jei ESCP arba EMĮ nėra nustatyta taisyklių (žr. ESCP 19 str. ir EMĮ 26 str.).

Šiuo atveju Marta susisieko su „VintageCars“ ir atrodo aišku, kad „VintageCars“ ieškinį ginčys. Tokiu atveju EMĮ nebūtų geriausias pasirinkimas (žr. atsakymą į 1 klausimą), nes galiausiai tektų procesą tęsti remiantis nacionalinėmis civilinio proceso taisyklėmis arba taikant Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą (naujos redakcijos 17 str. 1 d.). ESCP taikoma tiek ginčytiniams, tiek neginčytiniams reikalavimams ir šiuo atveju būtų geresnis pasirinkimas.

Apimtis

Dėl ESCP reglamento taikymo srities reikėtų aptarti kai kuriuos klausimus.

Remiantis Reglamento 2 ir 3 straipsniais atsižvelgtina į šiuos aspektus:

- 2 str.: „Šis reglamentas taikomas **tarpvaldybinio pobūdžio civilinėms ir komercinėms byloms**, neatsižvelgiant į teismo pobūdį, kai ieškinio suma, neskaičiuojant palūkanų, išlaidų ir sąnaudų, **neviršija 5 000 EUR** tuo metu, kai jurisdikciją turintis teismas gauna ieškinio formą. Jis netaikomas visų pirma mokesčių, muitų ar administracinėms byloms

arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta jure imperii*)."

a) **Civilinės ir komercinės bylos:** ši sąvoka aiškinama autonomiškai, atsižvelgiant į ESTT praktiką. Šiuo atveju nėra abejonių, kad tai yra civilinė arba komercinė byla. Be to, šiuo atveju netaikoma nei viena 2 straipsnio 2 dalies išimtis. Tai – įprastinė (vartojimo) pirkimo–pardavimo sutartis.

b) **Ieškinio suma neviršija 5 000 EUR:** atkreiptinas dėmesys, kad ši riba nuo 2 000 iki 5 000 eurų padidinta Reglamentu Nr. 2015/2421 ir jo patikslinta redakcija taikoma nuo 2017 m. liepos 14 d. Remiantis 2 straipsnio 2 dalimi, ieškinio suma, neskaičiuojant palūkanų, išlaidų ir sąnaudų, neturi viršyti 5 000 EUR tuo metu, kai jurisdikciją turintis teismas gauna ieškinio formą (laiko veiksnys ypač svarbus palūkanoms, kurių suma bėgant laikui didės). Šiuo atveju ieškinio suma 2 393 EUR. Ji daug mažesnė nei viršutinė riba net įskaitant reikalaujamas atlyginti 105 EUR išlaidas.

c) **Tarpvalstybinio pobūdžio bylos:** jos papildomai apibrėžtos 3 straipsnyje, kuriame nustatyta, kad „Šiame reglamente tarpvalstybinio pobūdžio byla – byla, kai bent vienos iš šalių nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje kreipiamasi į teismą.“ Nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vieta nustatoma remiantis naujos redakcijos Reglamento Briuselis I (Nr. 1215/2012) 62 ir 63 straipsniais (ESCP 3 str. 2 d.) ir ją nustatant svarbus laikas – ieškinio gavimo laikas (ESCP 3 str. 3 d.). Šiuo atveju ši sąlyga yra tenkinama, nes šalių nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vietą yra skirtingose šalyse (Nyderlanduose ir Vokietijoje), o tai reiškia, kad bet kuriuo atveju jurisdikciją turintis teismas – kuris bus nustatytas remiantis naujos redakcijos Reglamentu Briuselis I – bus kitas teismas nei vienos iš šalių nuolatinės gyvenamosios arba buvimo vietos teismas.

Taikymas laiko atžvilgiu ir geografinė taikymo sritis: atkreiptinas dėmesys, kad pakeista Reglamento redakcija galioja nuo 2017 m. liepos 14 d. (ankstesnė redakcija buvo taikoma nuo 2009 m. sausio 1 d.). Šis Reglamentas netaikomas Danijai (26 konstatuojamoji dalis).

b) **Ar galėtų Marta, remdamasi Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra, reikalauti apgadintų ir trūkumų turinčių dalių pristatymo?** Tokiu atveju ESCP taip pat būtų taikomas. Šiame Reglamente nedaromas skirtumas tarp piniginių ir nepiniginių reikalavimų. Pavyzdžiui, ESCP 5 straipsnio 5 dalyje yra nuoroda į nepiniginį ieškinį. EMĮ reglamentas, priešingai, taikomas tik (neginčytiniams) piniginiams reikalavimams (EMĮ 1 str. 1 d.).

c) **Kaip turėtų teismas elgtis tuo atveju, jei ieškinio arba priešieškinio suma viršija viršutinę šioje procedūroje taikomą ribą?** ESCP taikomas tik ieškiniams arba priešieškiniams, kurių suma neviršija 5 000 eurų (žr. ESCP 2 str. ir atsakymą į 1 klausimą). Remiantis 4 straipsnio

3 dalimi, jei ieškinys nepatenka į šio Reglamento taikymo sritį, teismas apie tai informuoja ieškovą. Išskyrus atvejus, kai ieškovas ieškinį atsiima, teismas pradeda jį nagrinėti pagal nacionalines procesines taisykles. Tokiu atveju byla bus nacionaline byla dėl (nedidelės sumos) ieškinių ir jai Reglamentas nebetaikomas. Nepiniginių ieškinių atveju turėtų būti remiamasi 5 straipsnio 5 dalimi.

Priešieškinis gali būti pateiktas naudojant A formą ir taikoma tokia pati tvarka kaip ir pirminiam ieškiniai (žr. 5 str. 6 d.). Jei priešieškinių suma viršija 2 straipsnyje nustatytą suma (5 000 EUR), ir ieškinys, ir priešieškinis bus nagrinėjami ne remiantis ESCP, o nacionaline proceso teise. Priešieškiniams taikomos 2 straipsnyje nustatytos taikymo srities taisyklės bei procedūros pradžios taisyklės (4 str.) ir 5 straipsnio 3-5 dalys (žr. 5 str. 7 d.).

d) Tarkime, kad Marta reiškia ieškinį Nyderlanduose. Ar šio pobūdžio ieškiniams ji vis tiek galėtų naudotis įprastiniu Olandijos procesu, jei tam teiktų pirmenybę? ESCP (taip pat kaip ir EMĮ bei Europinis sąskaitos blokavimo įsakymas (ESBI), tai yra, visos trys vienodos Europos civilinės procedūros) yra pasirenkama procedūra. Tai susiję su ES teisės proporcingumu ir subsidiarumu. Tai matyti iš 1 straipsnio 1 dalies, kurioje nustatyta, kad Europos ieškinių dėl nedidelių sumų procedūra bylos šalys gali naudotis kaip valstybių narių įstatymuose numatytų procedūrų alternatyva. Taigi, Marta ieškinį galėtų reikšti pagal nacionalines Olandijos procesines taisykles, jei Olandijos teismas turėtų tarptautinę jurisdikciją (žr. naujos redakcijos Reglamentą Briuselis I ir atsakymą į 3 klausimą). Šiuo atveju ji galėtų pateikti ieškinį Amsterdamo apylinkės teisme. Informacijos apie Nyderlandų nacionalinės teisės sistemą ir teismus galima rasti e. teisingumo portale: https://e-justice.europa.eu/content_ordinary_courts-18-nl-en.do?member=1. Daugiau išsamesnės informacijos apie nedidelių sumų ieškinius ir Nyderlandų nacionalines sistemas rasite čia: https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-42-nl-en.do?member=1. ESCP privalumas – procedūros paprastumas ir vienodumas visoje ES, galimybė naudotis formomis visomis ES kalbomis, taisyklės dėl vertimų ir vykdymo bei visiškai egzekvatoro panaikinimas (naujos redakcijos Reglamente Briuselis I, kuriuo remiamasi nacionalinėse procedūrose ir vykdymo procesuose, yra daugiau atsisakymo pagrindų).

e) Ar galėtų Marta naudotis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra, jei jos nuolatinė gyvenamoji vieta būtų Danijoje ir prekių pristatymas būtų vykęs Danijoje? Danija Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūroje nedalyvauja ir Reglamentas jai netaikomas (žr. 26 konstatuojamąją dalį) (taip pat žr. pirminės redakcijos Reglamento Nr. 861/2007 2 str. 3 d.; į pakeistą redakciją ši dalis neįtraukta). Tai reiškia, kad Marta negali pagal ESCP pateikti ieškinių Danijoje, nes Danijai šis Reglamentas netaikomas. Kitos valstybės narės teisme ieškinys galėtų būti nagrinėjamas pagal ESCP ir tai, kad jos nuolatinė gyvenamoji arba buvimo vieta yra Danijoje, iš esmės neužkirstų tam kelio. Svarbiausia, kad būtų tenkinamas 3 straipsnyje nustatytas tarpvalstybinio pobūdžio bylos reikalavimas (žr. atsakymą į 2 klausimą). Tai reiškia, kad bent vienos iš šalių **nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta turėtų būti**

kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje kreipiamasi į teismą. Taip pat šiuo klausimu žr. bylą C-627/17, *ZSE Energia a.s. v RG*, ECLI:EU:C:2018:941 („šalys“ reiškia tik ieškovu ir atsakovu dalyvaujančias šalis, o ne trečiuosius asmenis, ir jų nuolatinė gyvenamoji arba buvimo vieta turi būti kitoje valstybėje narėje, nei ta, kurioje kreipiamasi į teismą). Remiantis naujos redakcijos Reglamentu Briuselis I (kuris, be kita ko, Danijai yra taikomas remiantis analogišku Danijos ir kitų ES valstybių narių susitarimu), ieškinį prieš šį atsakovą iš Vokietijos ji taip pat galėtų pateikti Vokietijoje (žr. atsakymą į 3 klausimą). Remiantis ESTT sprendimu byloje C-412/98 *Group Josi* (ECLI:EU:C:2000:399) yra aišku, kad naujos redakcijos Reglamento Briuselis I taikymo tikslais ieškovo gyvenamoji arba buvimo vieta nėra svarbi. Tačiau iš Reglamento 5 konstatuojamosios dalies matyti, kad Reglamentas taikomas, kai bent vienos iš šalių nuolatinė gyvenamoji vieta ar nuolatinio buvimo vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, kuriai šis Reglamentas privalomas, nei ta, kurioje kreipiamasi į teismą. Kadangi nagrinėjamu atveju nėra kitos galimybės, o tik kreiptis į Vokietijos teismą, tai reiškia, kad ji negalėtų naudotis ESCP. Atkreiptinas dėmesys, kad būtų kitaip, jeigu kitos ES valstybės narės teismas turėtų jurisdikciją, pvz., byloje ne dėl vartojimo sutarties, nes pristatymo vieta būtų kitoje valstybėje, vėluotų arba būtų atšauktas skrydis tuo atveju, jei išvykimo arba atvykimo valstybė būtų kitoje valstybėje narėje (Byla C-204/08 *Rehder v Air Baltic*, ECLI:EU:C:2009:439) arba remiantis naujos redakcijos Reglamento Briuselis I 19 straipsniu būtų sudarytas susitarimas dėl jurisdikcijos.

2. Darant prielaidą, kad Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra yra taikytina ir Marta nori ja pasinaudoti, kokiam (-iems) teismui (-ams) būtų teisingas šis ieškinys?

ESCP 4 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad ieškinio A forma būtų paduota jurisdikciją turinčiam teismui. Jurisdikcija ESCP reglamente nėra reglamentuojama, todėl taikomos naujos redakcijos Reglamente Briuselis I nustatytos bendrosios jurisdikcijos taisyklės (žr. nuorodą į šį reglamentą ESCP 3 str. 2 d.). Jurisdikcijai skirti ir ieškinio A formos 4 dalies klausimai. Šiuo atveju pagal pateiktus pagrindus būtų galima lengvai nuspręsti, kad remiantis A formos 4.1 punktu (atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta) ir 4.2 punktu (vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta), jurisdikciją turėtų Vokietijos ir Olandijos teismai (dėl jurisdikcijos šalies viduje sprendžiama remiantis nacionalinėmis taisyklėmis; informacijos taip pat rasite e. teisingumo portale https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-en.do?clang=en).

Taisyklėms dėl jurisdikcijos bylose dėl vartojimo sutarčių taikomi papildomi reikalavimai ir juos aiškinant svarbi ESTT praktika. Žr. https://e-justice.europa.eu/content_brussels_i_regulation_recast-350-en.do (nuoroda pateikta ir ieškinio A formos 4 dalyje). Šiuo atveju svarbūs naujos redakcijos Reglamento Briuselis I 17 ir 19 straipsniai. Būtina nustatyti, ar tenkinamas 17 straipsnio 1 dalies c punkto reikalavimas, kad šią sutartį būtų galima laikyti vartojimo sutartimi. 17 straipsnio c punkte nustatyta, kad sutartis vartojimo sutartimi laikoma „visais kitais atvejais, kai sutartis buvo sudaryta su šalimi, vykdančia komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė

gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančia su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant pastarąją, ir jeigu minima sutartis yra priskiriama tokios veiklos sričiai“. Internetu sudarytoms sutartimis ypač svarbi byla C-585/08, *Pammer and Alpenhof* (ECLI:EU:C:2010:740). Reikalavimai dėl veiklos susiejimo su vartotojo valstybe nare: vartojama kalba, kuri neturi būti verslo buvimo vietos kalba; nurodymai, kaip susisiekti su bendrove iš kitos valstybės; kitos nei verslo vietos valstybės narės valiuta, kurią galima naudoti sandoriams; telefonų numeriai nurodant tarptautinį kodą; aukščiausio lygmens domeno vardo naudojimas; ir kiti įrodymai, rodantys, kad pardavėjo veikla susieta su kita valstybe nare, įskaitant ir vartotojo valstybę narę. Tai yra fakto klausimas, kurį turi nustatyti teismas. Šiuo atveju, atsižvelgiant į tai, kad ieškovė skambino „VintageCars“ (anglų kalba), kad buvo angliška užsakymo formos versija ir tai, kad automobilių dalys buvo pristatytos į Nyderlandus, aiškiai rodo, kad veikla buvo susieta su kitomis valstybėmis narėmis, įskaitant Nyderlandus, ir tai yra vartojimo sutartis.

Remiantis naujos redakcijos Reglamento Briuselis I 18 straipsniu, jurisdikciją turės tiek Vokietijos, tiek Olandijos teismas. Marta gali nuspręsti kreiptis ir bet kurios iš šių valstybinių teismą.

3. Ar Martai būtinas teisinis atstovavimas, kad galėtų pareikšti ieškinį? Viena iš ESCP ypatybių yra ta, kad teisinis atstovavimas nėra privalomas (žr. šiuo klausimu ESCP 10 str.). Teisinis atstovavimas neprivalomas neatsižvelgiant į tai, kas tokiu atveju būtų reikalaujama pagal nacionalines civilinio proceso taisykles. Šiuo klausimu teisinio atstovavimo taisyklės yra suderintos ESCP reglamentu (tai taikytina ir EMĮ atveju, kuris taikomas neatsižvelgiant į ieškinio sumą). Teisinis atstovavimas nėra privalomas siekiant sumažinti išlaidas ir palengvinti galimybę taikyti procedūrą. Naudotojas turėtų naudotis e. teisingumo portale pateiktomis standartinėmis formomis, informacija, patarimais, taip pat dinamiškomis formomis, kurias galima užpildyti internetu. Be to, 11 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės šalys teiktų praktinę pagalbą šalims. Informacijos šiais klausimais galima rasti e. teisingumo portale. Pagalba gali būti organizuojama, pavyzdžiui, teisme arba per vietos Europos vartotojų centrą (ECC) ar kitą teisinės pagalbos organizaciją. Be to, e. teisingumo portale pateiktas Naudotojo vadovas ir Praktinis vadovas, žr. https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-42-en.do (atnaujintos versijos turėtų būti parengtos 2019 m. birželio-liepos mėn.).

4. Ar Martai būtina:

a) nurodyti ieškinio teisinį pagrindą?

Ne, žr. 12 straipsnio 1 dalį: teismas negali nereikalauti teisinio ieškinio įvertinimo. Kokius duomenis pateikti yra aišku iš ieškinio A formos, konkrečiai iš 8 dalies. Formos 8.1 dalyje ji turėtų nurodyti ieškinio priežastis, tačiau jos yra faktinio pobūdžio. Jei teismui jos būtų neaiškios, papildomos informacijos galima prašyti naudojantis B forma (žr. 4 str. 4 d.). Reglamentas nedraudžia paprastą papildomą informaciją (pvz., trūkstamą adresą) gauti ir

neformaliais būdais, pvz., išsiunčiant el. laišką arba telefono skambučiu. Tai – įprasta praktika kai kuriuose teismuose, pavyzdžiui, Nyderlanduose.

b) pridėti pagrindžiančius įrodymus?

Ieškinio formoje turėtų būti bent apibūdinti įrodymai (rašytiniai įrodymai, liudytojai, kita, nurodant juos toliau) (žr. 8.2 dalį). Atitinkamais atvejais šie įrodymai turi būti pridedami (taip pat žr. 4 str. 1 d.). Tai, pavyzdžiui, gali būti užsakymas ir (arba) pristatymo forma, susirašinėjimas elektroniniu paštu arba asmens, kuris dalyvavo Martai skambinant pardavėjui, pareiškimas.

Remiantis 4 straipsnio 4 dalimi, jei ieškinys yra aiškiai nepagrįstas arba papildoma informacija nepateikiama per nurodytą laiką, prašymas atmetamas.

5. Jei ji reikštų savo ieškinį Vokietijos teisme, kokia kalba turėtų užpildyti ieškinio formą?

Reikalavimai kalbai nustatyti ESCP 6 straipsnyje. Ieškinio forma turi būti pateikta teismo proceso kalba, šiuo atveju – vokiečių. E. teisingumo portale galima rasti formas visomis ES oficialiomis kalbomis, o pildant formą kita kalba, automatinis vertimas nėra atliekamas. Atkreiptinas dėmesys, kad vertimo gali prireikti pildomiems laukeliams (ypač ieškinio priešasčių aprašymui (formos 8.1 dalis)). Teismas, savaime suprantama, ieškinį gali priimti ir kita kalba, kurią supranta. Kiti dokumentai, kaip antai įrodymų dokumentai, turi būti išverst tik tuo atveju, jei paaiškėja, kad vertimas būtinas teismo sprendimui priimti. Tuo siekiama išvengti nebūtinų vertimo, dėl kurio procesas taip pat tampa ilgesnis, išlaidų.

Tolesniuose klausimuose darykime prielaidą, kad Marta pareiškia ieškinį kompetentingame Amsterdamo apylinkės teismo, turinčio jurisdikciją šio ieškinio atžvilgiu, skyriuje.

6. Kaip šį ieškinį ji gali pateikti Olandijos teismui? Ar ji gali pateikti ieškinį elektroninėmis ryšių priemonėmis?

4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ieškinio A forma (I priedas) turi būti pildoma ir kompetentingam teismui pateikiama tiesiogiai, paštu arba kitomis tai valstybei narei, kurioje pradama procedūra, priimtiniomis ryšio priemonėmis, įskaitant faksą arba elektroninį paštą. Siekiant užtikrinti ESCP procedūros prieinamumą, Reglamente skatinamas dokumentų pateikimas elektroninėmis priemonėmis. Tačiau valstybės narės neprivalo užtikrinti galimybes ieškinį pateikti elektroninėmis priemonėmis (nes tai susiję su teismo sistema ir technologine pažanga). Valstybė narė turi pranešti, kokiomis priemonėmis galima naudotis (4 str. 2 d.; 25 str. 1 d. b p.), o Komisija šią informaciją viešai paskelbia (25 str. 2 d.).

E. teisingumo portale https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-nl-en.do?member=1#a_104 apie Nyderlandus pateikta ši informacija:

25 straipsnio 1 dalies b punktas: ryšio priemonės

Remiantis galiojančia Civilinio proceso kodekso 33 straipsnio redakcija, ieškinio formos gali būti pateikiamos elektroninėmis priemonėmis, jei tai leidžiama pagal teismo procesines taisykles.

Šiuo metu nei vienas teismas neleidžia formų pateikti elektroniniu būdu. Formos gali būti pateiktos šiomis priemonėmis:

- paštu;
- pateikiant jas teismo raštinei.

Kartu su rengiamais teisės aktais dėl procesinės teisės supaprastinimo ir skaitmenizavimo (įskaitant ir naująjį Civilinio proceso kodekso 33 straipsnį), į Įgyvendinimo įstatymą įtrauktos taisyklės dėl pateikimo elektroninėmis priemonėmis. Tikėtina, kad vėliau šios taisyklės įsigalios. Civilinio proceso kodekso naujajame 30c straipsnyje numatyta, kad procesas pradedamas elektroniniu būdu. Remiantis 30c straipsnio 4 dalimi, fiziniai asmenys ir asociacijos, kurių steigimo dokumentai nėra įtvirtinti notaro patvirtintame akte, neprivalo pateikti dokumentų elektroninėmis priemonėmis, išskyrus tuo atveju, kai yra atstovaujami profesionalią teisinę pagalbą teikiančios trečiosios šalies.

Tiesioginis elektroninis dokumentų pateikimas pradedant procesą iš kitos valstybės narės šiuo metu nėra įmanomas. Profesionalų atstovą Nyderlanduose turinčios šalys iš kitos valstybės narės galės pateikti dokumentus elektroninėmis priemonėmis. Teisinio atstovo neturinčios šalys iš užsienio, norinčios pradėti procesą, turi pateikti popierinius dokumentus.

Pastaba: ši informacija yra aktuali 2019 m. kovo mėn. duomenimis.

7. Tarkime, kad teismas nustato, kad ieškinio formoje trūksta tam tikros informacijos arba ji yra neaiški. Ką teismas turėtų daryti? Šiuo atveju teismas, remdamasis 4 straipsnio 4 dalimi, turėtų sudaryti ieškovei galimybę papildyti ieškinį atsiųsdamas jai standartinę B formą (II priedas) trūkstamai informacijai gauti. Tai turėtų būti daroma nustačius, kad pateikta informacija yra nepakankama ar nepakankamai aiški arba jei forma užpildyta netinkamai. Ieškovas gali užpildyti arba pataisyti ieškinio formą, pateikti papildomus dokumentus arba atsiimti ieškinį. Terminą, per kurį ieškinys turėtų būti pataisytas arba užpildytas, turėtų nurodyti teismas. Nors yra nustatyta B forma, paprastą informaciją galima gauti mažiau formaliomis priemonėmis, pvz., el. paštu ar telefonu, kaip ir daroma kai kuriose valstybėse narėse (taip pat žr. atsakymą į 5a klausimą).

Prašymas atmetamas tik tuo atveju, jei paaiškėja, kad ieškinys yra aiškiai nepagrįstas arba prašymas yra nepriimtinas, arba jei ieškovas neužpildo ar nepataiso ieškinio formos per nurodytą terminą. Šiuo atveju atrodo, kad priimtino reikalavimai (dėl taikymo srities ir kt.) yra tenkinami, pristatytos automobilių dalys, bent iš dalies, neatitinka to, kas buvo užsakyta, ir Marta kreipėsi į „VintageCars“, kad dalys būtų pakeistos. Jei ji apibūdins situaciją (nėra būtinybės nurodyti teisinių aplinkybių), nėra priežasties manyti, kad ieškinys yra aiškiai nepagrįstas. Bet kuriuo atveju, net jei jos aprašymas bus neaiškus arba neišsamus, teismas turėtų gauti papildomos informacijos, kuri būtų pakankamai aiški, kad ieškinio formą būtų galima pateikti atsakovui.

8. Kaip ir per kokį terminą teismas turėtų pranešti atsakovui? Įsitikinęs, kad ieškinys patenka į ESCP taikymo sritį, o ieškinio forma yra išsami ir tinkamai užpildyta, teismas praneša

atsakovui (4 str. 3 ir 4 d.). ESCP yra rašytinė procedūra, nebent sprendimui priimti yra būtinas žodinis teismo posėdis (5 str. 1 ir 1a d.). Teismas turės užpildyti C atsiliepiamo formą (III priedas), kurioje klausama, ar atsakovas sutinka (arba iš dalies sutinka) su ieškiniu, ar ne, prašoma apibūdinti įrodymus, nurodyt, ar pageidaujama žodinio nagrinėjimo, ar reikalaujama padengti bylinėjimosi išlaidas, ar atsakovas nori pareikšti priešieškinį ir ar sutinka, kad dokumentai būtų įteikti ir bendraujama būtų elektroninėmis priemonėmis. E. teisingumo portalo ieškinių dėl nedidelių sumų skiltyje formos pateikiamos visomis oficialiomis ES kalbomis. Jas rasite Europos teismo atlaso svetainės skiltyje „Ieškiniai dėl nedidelių sumų“ (žr. https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-en.do) arba dinamiškų formų skiltyje „Ieškinių dėl nedidelių sumų formos“ (žr. https://e-justice.europa.eu/content_small_claims_forms-177-en.do).

Ieškinio formos kopija kartu su patvirtinančiais dokumentais ir atsiliepiamo C forma (su užpildyta I dalimi) atsakovui turėtų būti išsiųsta per 14 dienų nuo tinkamai, kaip reikalaujama pagal 5 straipsnio 2 dalį, užpildytos ieškinio formos gavimo. Dokumentai įteikiami vadovaujantis 13 straipsnyje nustatyta tvarka. Tai reiškia, kad jie įteikiami paštu arba elektroninėmis priemonėmis, jei tai techniškai įmanoma ir priimtina įteikimo valstybėje narėje. Įteikiama Vokietijoje.

E. teisingumo portalo Europos teismo atlaso skiltyje „Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra“ (https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-de-en.do?member=1) apie Vokietiją pateikiama ši informacija:

25 straipsnio 1 dalies d punktas: elektroninio įteikimo ir ryšio priemonės bei sutikimo dėl jų pareiškimas

Remiantis Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 1 ir 2 dalimis, procesinis dokumentas gali būti įteikiamas faksu (su gavimo patvirtinimu) advokatui, notarui, antstoliui (*Gerichtsvollzieher*), mokesčių konsultantui ar bet kuriam kitam pasitikėjimą dėl savo profesijos turinčiam asmeniui, valstybės valdžios institucijai, korporacijai arba viešosios teisės reglamentuojamam subjektui.

Remiantis 174 straipsnio 3 dalimi, šiems asmenims taip pat gali būti įteikti elektroniniai dokumentai. Tai taikoma ir kitiems proceso dalyviams, jeigu jie aiškiai išreiškė sutikimą, kad dokumentai būtų perduodami elektronine forma. Dokumentas turi būti pasirašytas elektroninėmis priemonėmis ir turi būti apsaugotas nuo atskleidimo teisės neturinčioms trečiosioms šalims. Dokumentai taip pat gali būti perduodami „De-Mail“.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. elektroninius dokumentus bus galima siųsti saugiu perdavimo kanalu (*sicherer Übermittlungsweg*), kaip tai apibrėžiama Civilinio proceso kodekso 130a straipsnyje, ir nenaudoti elektroninio parašo. Pirmiau nurodyti asmenys elektroninių dokumentų įteikimui turės įsidiesti saugų perdavimo kanalą. Elektroninio įteikimo įrodymu bus elektroninis gavimo patvirtinimas susistemintu, kompiuterio skaitomu formatu. Tuo tikslu teismas, įteikdamas dokumentą, pateiks duomenų rinkinį.

Priėmimas remiantis Civilinio proceso kodekso 13 straipsniu ir 174 dalies 3 punktu gali bŭti iŖreikŖtas b punkte nurodytomis priemonėmis.

Daugiau informacijos rasite b punkte.

25 straipsnio 1 dalies b punktas: ryŖio priemonė

Ŗios ryŖio priemonė yra prieinamos visur: paŖtas, taip pat ir privatŭs kurjeriai, faksas, pristatymas asmeniŖkai arba ieŖkinio pateikimas ieŖkiniuis priimanėiame teismo skyriuje (*Rechtsantragstelle*).

Be to, raŖytiniai ieŖkiniai elektronine forma gali bŭti pateikti tam tikruose visŭ federaliniŭ žemiŭ (*Länder*) teismuose ir visuose federaliniuose teismuose; tokiu atveju uŖ elektroninio dokumento pateikimŭ atsakingas asmuo turi uŖdėti autorizuotŭ elektroninŭ paraŖŭ. Tam bŭtina paraŖo programinė įranga ir paraŖo kortelė su atitinkamu kortelės skaitytuvu. Į Ŗiuos teismus iš kitŭ valstybiŭ nariŭ taip pat galima kreiptis per e-CODEX Ŗsajŭ. Informacijŭ apie tai, kurie teismai uŖtikrina elektroninę prieigŭ, galima rasti <http://www.justiz.de/> ir <http://www.egvp.de/> arba atskiriŭ teismŭ interneto svetainėse.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. elektroninius dokumentus pagal naujos redakcijos Civilinio proceso kodekso 130a straipsnį bus galima pateikti visiems žemiŭ ir federaliniams teismams, jei elektroninis dokumentas bus pasiraŖytas uŖ jo pateikimŭ atsakingo asmens autorizuotu elektroniniu paraŖu arba pasiraŖytas ir perduotas saugiomis priemonėmis. „Saugiomis priemonėmis“ bus laikoma:

1. Vokietijos e. vyriausybės paslauga „De-Mail“, kuriŭ naudojant nustatoma siuntėjo tapatybė (*absenderbestätigt*);
2. speciali elektroninė advokatŭ paŖto dėŖutė („beA“);
3. speciali elektroninė valdŖios institucijŭ paŖto dėŖutė („beBPo“);

Techniniai elektroniniŭ dokumentŭ perdavimo parametrai bus nustatyti Federalinės vyriausybės nutarime, kuris turi įsigaliooti 2018 m. sausio 1 d.

Atkreipiamas dėmesys, kad ieŖkinio A formos 10 dalyje taip pat yra punktas dėl sutikimo dėl elektroninio dokumentŭ įteikimo ir ryŖiŭ priemoniŭ.

9. Per kiek laiko „VintageCars“ privalo atsakyti į ieŖkinį?

Remiantis 5 straipsnio 3 dalimi, atsakovas atsiliepimŭ teismui turi pateikti per 30 dienŭ nuo įteikimo naudodamasis C forma, atitinkamai atvejais kartu pateikdamas susijusius pagrindžiančius dokumentus. Atsiliepimŭ atsakovas gali pateikti ir bet kuriuo kitu tinkamu būdu nenaudodamas atsiliepimo formos. Atsiliepimŭ ieŖkovui teismas turėtų išsiŖsti per 14 dienŭ nuo gavimo (5 str. 4 d.). Norėdamas pateikti prieŖieŖkinį, atsakovas turėtų naudotis A forma ir, remiantis 13 straipsniu, ieŖkovui ji turėtų bŭti įteikta per 14 dienŭ (5 str. 6 d.). Jei „VintageCars“ pateiktŭ prieŖieŖkinį (nors tai neatrodo tikėtina), Marta turėtų 30 dienŭ į jį atsakyti.

Remiantis 14 straipsniu, teismas privalo Ŗalis informuoti apie terminus, jŭ nesilaikymo pasekmes ir terminŭ pratęsimŭ, jei tai bŭtina Ŗaliŭ teisėms uŖtikrinti. Teismams taikomi terminai

reglamentuoti 3 dalyje ir tik išimtiniais atvejais teismas gali pratęsti 5 straipsnyje nustatytus terminus.

II atvejo aplinkybės

2018 m. gruodžio mėn. Metze (Prancūzijoje) gyvenanti Stephanie 2019 m. pavasario atostogoms užsisako skrydį į Zagrebą (Kroatiją) kartu su šeima. Kartu su ja vyks jos vyras, jų trys mažamečiai vaikai ir du seneliai. Ji randa gerą pasiūlymą skrydžiui Austrijos avialinijomis „AirAustria“, kurių buveinė yra Vienoje, iš Liuksemburgo oro uosto į Zagrebą su sustojimu Vienoje. Nakvynes ji užsisako per hotelbooking.com. Tačiau skrydis vėluoja ir jie atvyksta septyniomis valandomis vėliau. Galiausiai, vidurnaktį, jie atvyksta į viešbutį. Jos jauniausiasis sūnus dėl nuovargio pargriuvo ir susižeidė, valandų valandas verkė. Be to, kelionę apsunkino silpna jos tėvo sveikata.

Jie nusprendžia reikalauti nuostolių atlyginimo remiantis Reglamentu 261/2004 dėl skrydžių atšaukimo arba atidėjimo. Austrijos avialinijos atsisako mokėti argumentuodamos, kad vėluojama buvo dėl techninių procedūrų. Stephanie peržiūri atitinkamą informaciją internete ir nusprendžia, kad tai nėra pateisinama priežastis skrydžiui atidėti. Ji nusprendžia reikalauti, kad avialinijos atlygintų jos ir jos šeimos nuostolius ir pagal minėtą Reglamentą reikalauja 250 eurų vienam asmeniui bei 285 eurų išlaidų ir palūkanų, įskaitant išlaidas už važiavimą naktį taksi į viešbutį.

II atvejo klausimai

1. Koks (-ie) teismas (-ai) turės jurisdikciją šio ieškinio prieš Austrijos avialinijas atžvilgiu, jei Stephanie Dutronc nuspręs naudotis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra?
2. Kur Stephanie Dutronc galėtų rasti atitinkamos informacijos apie apytiksles bylinėjimosi skirtingose valstybėse narėse išlaidas ir kaip apmokėti teismo išlaidas, jei ji nesinaudos advokato konsultacijomis?

Tolesniuose klausimuose darykime prielaidą, kad ieškinys pareiškiamas Liuksemburgo teisme.

3. Stephanie siekia, kad ši byla būtų nagrinėjama teisme, ir ieškinio formoje (9.1 dalyje) nurodė, kad pageidauja žodinio bylos nagrinėjimo. Tai ji argumentavo savo noru atvykti į teismą ir duoti papildomus paaiškinimus, nes yra labai nusivylusi avialinijų atsisakymu išmokėti piniginę kompensaciją. Kaip šį prašymą turėtų vertinti teismas?

4. Tarkime, jog teismui reikia daugiau informacijos apie „AirAustria“ technines vėlavimo priežastis bei oro sąlygas. Kaip būtų galima šiuos įrodymus gauti?
5. Per kokį terminą teismas turi priimti sprendimą?
6. Tarkime, kad teismas patenkina ieškinį ir kad avialinijos atsisako mokėti. Kaip įmanoma sprendimo vykdymą užtikrinti Austrijoje?
7. Tarkime, kad „AirAustria“ nori pareikšti apeliacinį skundą. Ar tai įmanoma?

II atvejo atsakymai

1. Koks (-ie) teismas (-ai) turės jurisdikciją šio ieškinio prieš Austrijos avialinijas atžvilgiu, jei Stephanie Dutronc nuspręs naudotis Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūra? Šio pobūdžio bylai ESCP ypač tinka ir gali būti naudojama remiantis 2 ir 3 straipsniuose nustatytais reikalavimais. ESCP 4 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad ieškinio A forma būtų paduota jurisdikciją turinčiam teismui. Jurisdikcija ESCP reglamente nėra reglamentuojama, todėl taikomos naujos redakcijos Reglamente Briuselis I nustatytos bendrosios jurisdikcijos taisyklės (žr. nuorodą į šį reglamentą ESCP 3 str. 2 d.). Jurisdikcijai skirti ir ieškinio A formos 4 dalies klausimai. Šiuo atveju pagal pateiktus pagrindus būtų galima lengvai nustatyti, kad remiantis 4.1 punktu (atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta) ir 4.2 punktu (vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta), jurisdikciją turėtų Austrijos ir Prancūzijos teismai (dėl jurisdikcijos šalies viduje sprendžiama remiantis nacionalinėmis taisyklėmis; informacijos taip pat rasite e. teisingumo portale https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-en.do?clang=en). Atkreiptinas dėmesys, kad taisyklėms dėl jurisdikcijos vartotojų ginčų bylose taikomi apribojimai ir būtina atsižvelgti į naujos redakcijos Reglamento Briuselis I taisykles bei ESTT praktiką. Nuoroda į Reglamentą yra ir ieškinio A formos 4 klausime https://e-justice.europa.eu/content_brussels_i_regulation_recast-350-en.do. Šiuo atveju Reglamente nustatytos vartotojų apsaugos taisyklės netaikomos. 17 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „ši dalis netaikoma vežimo sutarčiai, išskyrus sutartis, kuriose už bendrą kainą numatyta kelionė ir nakvynė.“ Taikomos bendros jurisdikcijos taisyklės.

Remiantis naujos redakcijos Reglamento Briuselis I 4 straipsniu ir 63 straipsniu, jurisdikciją turi kompetentingas Austrijos teismas. Be to, atsižvelgtina į 7 straipsnio 1 dalies b punkto antrą įtrauką, kuria remiantis yra svarbi paslaugų teikimo vieta. Byloje C-204/08 *Rehder v Air Baltic* (ECLI:EU:C:2009:439) ESTT nagrinėjo šios nuostatos taikymą sutarčiai su avialinijomis. Teismas nusprendė:

„asmenų pervežimo oro transportu iš vienos valstybės narės į kitą pagal sutartį, sudarytą su viena oro bendrove, kuri yra skrydį vykdanči oro vežėja, atveju nagrinėti šia pervežimo sutartimi ir 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 261/2004,

nustatančiu bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančiu Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, grindžiamą ieškinį dėl kompensacijos jurisdikciją turi, ieškovo nuožiūra, tas teismas, kurio teritorijoje yra lėktuvo išvykimo ar atvykimo vieta, kaip jos apibrėžtos toje sutartyje.“

Tai reiškia, kad be Austrijos teismo, kuriam byla yra teisinga remiantis 4 straipsniu, jurisdikciją taip pat turi Liuksemburgo, kaip atvykimo vietos, teismas. Ieškovė gali rinktis iš šių dviejų valstybių.

2. Kur Stephanie Dutronc galėtų rasti atitinkamos informacijos apie apytiksles bylinėjimosi skirtingose valstybėse narėse išlaidas ir kaip apmokėti teismo išlaidas, jei ji nesinaudos advokato konsultacijomis? ESCP reglamentu siekiama sumažinti bylinėjimosi išlaidas (1 str.) ir nors fiksuotų išlaidų taisyklė nėra numatyta, 15 straipsnio a dalyje reikalaujama, kad už ESCP imami teismo mokesčiai negali būti neproporcingi ir didesni už teismo mokesčius, kurie imami už nacionalines supaprastintas teismo procedūras. Be to, valstybės narės užtikrina, kad šalims būtų sudaryta galimybė sumokėti teismo mokesčius nuotolinio mokėjimo priemonėmis: a) banko pavedimu; b) kredito ar debeto kortele arba c) tiesioginiu debetu iš ieškovo banko sąskaitos. Taip pat žr. 25 straipsnio 1 dalies f punktą, kuriame reikalaujama, kad valstybės narės apie šias išlaidas pateiktų atitinkamą informaciją. Apie teismo mokesčius turi būti pranešta arba turi būti pateikta informacija, kaip juos apskaičiuoti. Atitinkamą informaciją galima rasti e. teisingumo portalo Europos teisminio atlaso skiltyje „Ieškiniai dėl nedidelių sumų“: https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-42-en.do.

Be to, skiltyje „Kreipimasis į teismą“ yra atskiras ESCP išlaidoms skirtas skyrius (žr. https://e-justice.europa.eu/content_court_fees_concerning_small_claims_procedure-306-en.do).

Taip pat žr. 16 straipsnį, kuriame įtvirtintas principas, bylinėjimosi išlaidas padengia pralaimėjusioji šalis, tačiau išlaidos turi būti proporcingos. Dėl išlaidų paskirstymo galimybės žr. C-554/17 *Rebecka Jonsson v Société du Journal L'Est Républicain* (ECLI:EU:C:2019:124).

3. Stephanie siekia, kad ši byla būtų nagrinėjama teisme, ir ieškinio formoje (9.1 dalyje) nurodė, kad pageidauja žodinio bylos nagrinėjimo. Tai ji argumentavo savo noru atvykti į teismą ir duoti papildomus paaiškinimus, nes yra labai nusivylusi avialinijų atsisakymu išmokėti piniginę kompensaciją. Kaip šį prašymą turėtų vertinti teismas? Pabrėžtina, kad ESCP iš esmės yra rašytinė procedūra (žr. 5 str. 1 d.). Tai yra esminis dalykas siekiant sumažinti proceso išlaidas ir trukmę. Tačiau kiekviena iš šalių (žr. ieškinio ir atsiliepimo formą) gali prašyti surengti žodinį bylos nagrinėjimą. Žodinį nagrinėjimą teismas surengia tik tuo atveju, kai priimti sprendimo remiantis rašytiniais įrodymais neįmanoma arba jei šalis to reikalauja. Toks prašymas gali būti atmestas, jei, teismo nuomone, tai nėra būtina teisingam bylos nagrinėjimui ir atsižvelgiant į aplinkybes. Tokio atmetimo atskirai užginčyti negalima. Tai atitinka Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, iš kurios yra aišku, kad nesudėtingose bylose dėl nedidelės

vertės reikalavimų, kuriose žodinis nagrinėjimas nėra būtinas, teisė į žodinį nagrinėjimą nėra absoliuti.

Remiantis 8 straipsniu, jei būtinas žodinis nagrinėjimas, jis surengiamas pasinaudojant nuotolinio ryšio technologijomis, pavyzdžiui, vaizdo konferencija arba telekonferencija, jeigu teismas turi galimybę jomis naudotis (1 d.). Šalis, pakviesta fiziškai dalyvauti žodiniame nagrinėjime, gali prašyti nuotolinio posėdžio, jeigu įmanoma atsižvelgiant į išlaidas, (2 d.) taip pat gali prašyti fiziškai dalyvauti tame nagrinėjime (3 d.). Atsisakymo patenkinti tokį prašymą atskirai užginčyti negalima (4 p.).

Atrodo, kad šiuo atveju nėra būtinybės rengti žodinį nagrinėjimą. Tokio pobūdžio bylos yra gana standartinės ir vien asmeninis šalies nusivylimas neturėtų būti priežastimi žodiniam nagrinėjimui surengti.

4. Tarkime, jog teismui reikia daugiau informacijos apie „AirAustria“ technines vėlavimo priežastis bei oro sąlygas. Kaip būtų galima šiuos įrodymus gauti? Remiantis 9 straipsniu, turėtų būti naudojamas paprasčiausias ir pigiausias įrodymų rinkimo metodas (1 d.). Tai gali būti atliekama gaunant rašytinius liudytojų, ekspertų ar šalių parodymus (2 d.). Jie gali būti apklausiami naudojant nuotolines priemones kuo labiau laikantis 8 straipsnyje nustatytų sąlygų (3 d.). Atsižvelgiant į susijusias išlaidas ir sunkumus, ekspertų žodiniai parodymai gali būti renkami tik tuo atveju, kai remiantis kitais įrodymais teismo sprendimo priimti neįmanoma.

Šiuo atveju turėtų būti gana lengva iš „AirAustria“ gauti atitinkamą informaciją dėl techninės procedūros skubos. ESTT sprendimuose dėl atidėtų skrydžių net abejojama, ar tokia informacija iš viso yra svarbi (kaip precedentą žr. sujungtas bylas C-402/07 ir C-432/07 *Sturgeon* (ECLI:EU:C:2009:716)). Tai taikytina ir klausimui dėl tą dieną buvusių oro sąlygų.

5. Per kokį terminą teismas turi priimti sprendimą? Dėl procedūros užbaigimo žr. 7 straipsnį. Teismas sprendimą turėtų priimti per 30 dienų po to, kai gavo atsiliepimą (į ieškinį arba, atitinkamai, priešieškinį), arba turėtų pareikalauti, kad šalys pateiktų daugiau informacijos apie ieškinį per nustatytą terminą, neviršijantį 30 dienų (ieškinio atveju galima naudotis B forma), arba turėtų surinkti įrodymus pagal 9 straipsnį; arba surengti žodinį posėdį (1 d.). Sprendimą teismas turėtų priimti per 30 dienų po įrodymų surinkimo arba žodinio nagrinėjimo (2 d.).

Nuo šio termino galima nukrypti tik išimtinėmis aplinkybėmis (žr. 14 str. 3 d.). Paprastai jomis laikomas bylos sudėtingumas ar kitos svarbios aplinkybės, o ne teismo sistemos ypatybės. ESCP paskirtis – užtikrinti greitą procesą.

6. Tarkime, kad teismas patenkina ieškinį ir kad avialinijos atsisako mokėti. Kaip įmanoma sprendimo vykdymą užtikrinti Austrijoje? Remiantis ESCP 20 straipsniu, sprendimas gali būti vykdomas nereikalaujant jo pripažinimo vykdytinu. Patį vykdymą reglamentuoja vykdymo vietos valstybės narės įstatymai; šiuo atveju – vykdymą reglamentuojantys Austrijos įstatymai. Oficialūs reikalavimai nustatyti 21 straipsnyje: turi būti pateikta autentiška sprendimo kopija bei 20 straipsnio 2 dalyje nurodytos pažymos kopija –

standartinė D forma (IV priedas). Šios pažymos kalba – vykdymo valstybės kalba, tačiau valstybės narės taip pat turi nurodyti, ar joms priimtinos ir kitos kalbos (21a str.) (taip pat žr. 25 str. 1 d. i p.).

Kokias kalbas kaip priimtinas nurodė Austrija, žr. e. teisingumo portalo Europos teismo atlaso skiltyje „Ieškiniai dėl nedidelių sumų“: Austrija, https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-at-en.do?member=1#a_111:

25 straipsnio 1 dalies i punktas: priimtinos kalbos

Pagal 21 straipsnio 1 dalį priimtina kalba – vokiečių.

Be valstybinės kalbos (vokiečių), Austrijos piliečiai ir Europos ekonominės erdvės susitarimo šalimis esančių valstybių piliečiai Oberpullendorf ir Oberwart apylinkių teismuose gali naudotis vengrų kalba, Ferlach, Eisenkappel ir Bleiburg apylinkių teismuose – slovėnų kalba, o Eisenstadt, Güssing, Mattersburg, Neusiedl am See, Oberpullendorf ir Oberwart apylinkių teismuose – kroatų kalba.

Atsisakyti vykdyti galima tik tuo atveju, jei sprendimai yra nesuderinami, kaip tai apibrėžta 22 straipsnyje.

7. Tarkime, kad „AirAustria“ nori pareikšti apeliacinį skundą. Ar tai įmanoma? Remiantis 17 straipsniu, apskundimo apeliacine tvarka galimybė nustatoma pagal nacionalinius įstatymus. Kadangi valstybių narių taisyklės šiuo klausimu žymiai skiriasi, vienodos taisyklės nenustatytos (išskyrus minimalius reikalavimus sprendimo peržiūrai (žr. ESCP 18 str.)). 25 straipsnio 1 dalies g punkte reikalaujama, kad valstybės narės pateiktų informaciją apie galimybę skusti apeliacine tvarka.

Austrija pateikė šią informaciją: žr. e. teisingumo portalo Europos teismo atlaso skiltį „Ieškiniai dėl nedidelių sumų“ – Austrija, https://e-justice.europa.eu/content_small_claims-354-at-en.do?member=1#a_111

25 straipsnio 1 dalies g punktas: apeliacinių skundų pateikimo tvarka ir juos nagrinėti kompetentingi teismai

Bylose, kurios iškeltos remiantis Reglamentu (EB) Nr. 861/2007, pakeistu Reglamentu (EC) Nr. 2421/2015, nustatančiu Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, apylinkės teismo pirmąja instancija priimtą sprendimą galima apskusti apeliacine tvarka (*Berufung*). Apeliacinis skundas raštu turi būti pateiktas apylinkės teismui, kuris priėmė sprendimą pirmąja instancija, per keturias savaites nuo sprendimo įteikimo. Jis turi būti pasirašytas advokato (*Rechtsanwalt*). Apeliaciniame procese šalį taip pat turi atstovauti advokatas.

Sprendimas dėl bylinėjimosi išlaidų gali būti ginčijamas skundu dėl išlaidų (*Kostenrekurs*) net ir tuo atveju, jei pats sprendimas neginčijamas. Toks apeliacinis skundas turi būti pateiktas sprendimą priėmusiam teismui per 14 dienų nuo sprendimo įteikimo.

Metodologinės gairės

Mokymų tikslai ir metodas

Siekiama susipažinti su Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros taikymo sritimi, pradėjimu, vykdymu ir užbaigimu bei su priimto sprendimo vykdymu. Pirmasis atvejis – byla dėl vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties, o antrasis – byla dėl skrydžio vėlavimo. Būtent tokio pobūdžio bylose ši procedūra yra dažniausiai taikoma dabartinėje praktikoje. Pirmojoje byloje svarbiausia taikymo sritis ir pirmoji procedūros dalis, o antrojoje – antroji procedūros dalis, įskaitant vykdymą. Šiuos atvejus būtų geriausia nagrinėti padalijus grupę į mažesnes grupes, kurios atvejį nagrinėtų turėdamos galimybę naudotis įvairia medžiaga internete ir ypač e. teisingumo portalu. Vėliau atsakymai būtų aptariami plenarinėje sesijoje. Pirmajam atvejui turbūt reikės daugiausia laiko, tačiau į didžiąją dalį klausimų neturėtų būti sunku atsakyti remiantis taisyklėmis.

Medžiaga

Pagrindinė medžiaga:

- ESCP reglamentas
- Reglamentas Briuselis I (nauja redakcija)
- ESTT sprendimai šių reglamentų klausimais
- EMĮ reglamentas (tik I atvejo pirmam klausimui)
- Prieiga prie e. teisingumo portalo